

Forfatter: Ørsted, Hans Christian

Titel: BREV TIL: Gjerlew FRA: Ørsted, Hans Christian (1808-02-13)

Citation: Ørsted, Hans Christian : "BREV TIL: Gjerlew FRA: Ørsted, Hans Christian (1808-02-13)", i *Breve fra og til Hans Christian Ørsted*, Th. Linds, s. 261. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002053861-X00-shoot-L002053861X000052.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til Hans Christian Ørsted

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Til Gjerlew.

Kjøbenhavn den 13de Februar 1808.

Skjænd, band, rumsteer, sæt hele Rendsborg paa den anden Ende, jeg skriver Dig dog intet ordentligt Brev til, fordi jeg ikke kan; men for dog at fyldestgjøre Dig i Noget, vil jeg tilskrive Dig Et og Andet, som intet Brev er, paa det at Du dog kan see min gode Villie, om ikke min Taknemmelighed; thi den giver dog vel Dit Mentorskab i Paris Dig allermindst Krav paa, infandum jubes me renovare dolorem. Men forresten gammelt Landsmandskab og Venskab, vedligeholdet i alle Zoner, hvor Du kom frem, rører dog noget min Samvittighed. Altsaa Du vil vide, hvad jeg foretager mig. Du veed det Meste; jeg eksperimenterer, filosofierer — og gjør Vers. Det sidste undrer Dig. Veed Du da ikke, at jeg fra Barn af har gjort Vers, tidligere endog end jeg kunde skrive Prosa. Veed Du ikke, at jeg endogsaa, uden Navn, har sendt nogle af dem ud i Verden. Skulde jeg da ikke endnu have Lov til at gjøre Vers til en høitidelig Juleaften! Hvad om jeg gik videre og skrev et heelt Naturepos; vil Du vel forbyde mig det. Viid da, at jeg kun forlod Poesien, fordi det forekom mig, at der var for megen Løgn og Affektation i det Meste, og at jeg ikke desto mindre har bestandigen følt mig tiltrukken af dens Harmoni. Kort, jeg har, uden at være forelsket i Andet end Physika og Metaphysika, begyndt paa et Naturepos, over Luftseiladsens Opfindelse. Hvad Videnskaben har lært mig, hvad indre Erfaringer have udviklet i min Sjæl, kort, hvad Naturen har aabenbaret mig, det kan jeg lægge deri. Jeg forestiller derfor denne Opfindelse som en Naturaabenbaring og paakalder selv, som Digter, Naturen.

Gjennemfrøm mig Natur, med Din altopvækkende Lue,
Lab mig høre de Toner, Du lærte mit anende Hjerter,
s. 262 Naar i Skovenes Mulm, det vidthenbrusende Løv mig
Vakte af grublende Drøm, for at sænke mig dybt i en ny kun,
Eller naar, Øiet i natlig Begeistring mod Himmelen henvendt,
Sjælen blandt evige Stjerner, i ubegrændsede Omkreds,
Bidt hensvæved' og taus beundred' Din hellige Samklang.

Scenen er i det sydlige Frankrige, hvor Brødrene Joseph og Stephan Montgolfier levede. For at give Dig endnu en Mundsmag af Digtet maa Beskrivelsen heraf staae her:

Hist i Gallernes viinrige Land, mod den sydlige Grændse,
Hvor den høiere Sol, med meer retstraalende Lyskraft,
Klæder i spraglede Blomsters Mangfoldighed Jorden og skaber
Sødhed i rødmende Frugt, hvor Himmelens hvælvede Klarhed
Straaler i fuldere Glands, kun sjeldent formørket af Skyslør,
Og hvor den natlige Himmels dybt hvælvede høie Azurblaa,
Tæt bestrøet med funkende Lys, er Tempelets Hvælving
Over den tause Natur, der fødtes de herlige Brødre
Joseph og Stephan, udseet, os at lære den dristige Skyfart.

Brødrene ere Naturgrandskere, de gaae ud at søge Blomster og Stene. Efter at have seet de mærkværdigste Spor af en skabende Oldtid, bestige de Spidsen af et Bjerg, hvorfra et klart Overblik viser dem den hele Egn, paa samme Tid som Produktet af en dyb Naturkraft og herlig ved sin Skjønhed. Paa deres Vei ned ad Bjerget lokker en Naturgjenstand hver til sin Kant, og Joseph forvildes i en Skov, hvor han ved Solens Nedgang bestiger en Høi, hvorfra den hele Skov, som et sagte bevæget Løvhav, kan overskues. Som Dæmringen tiltager, og Gjenstandenes bestemte Omrids forsvinde, saaledes forsvinder ogsaa Tankernes Bestemthed, og hans hele Sjæl opløses i en forunderlig Længsel. Solens Lys forsvinder endeligen ganske. Alt, hvad begrændset og nær er, forsvinder. Kun Universum, i sine skinnende store Masser, staaer for ham. At rive sig løs fra de jordiske Baand, at svæve fra Stjerne til Stjerne, det fordrer nu hans Sjæl, og i en begejstret Bøn s. 263 beder han om at naae en Viisdom, som kunde hæve ham over Jorden. Han vil nu ved Maanens Skin gaae tilbage igjennem Skoven. Maanen formørkes; hele Naturen tier; kun en ubestemt Raslen af Løvet og fjerne Vandfald høres. Den paniske Skræk griber ham. Han fatter sig. Han naaer en friere Plads. Denne er en Ellemose, hvor Lygtemænd og Ellekonger søge at forvirre hans Blik; men han skrækkes ikke. (I denne Deel har jeg fremstillet hine Spøgelser som Naturkræfter, uden dog at betage dem deres aandelige Natur. Det formaaede kun den nyere Physik). Tilsidst naaer han en Grotte, hvor han rolig indsover, og seer i Drømme den hele forløbne Dags Historie, men med langt mere glimrende Farver og mere sammentrængte til et Brændpunkt; men det forekommer ham, at han kun frelses fra Nattens Spøgelser derved, at en Sky løfter ham op over Jorden. Han svæver derpaa hen over Ægyptens hellige Land og Afrikas Sandørkener, hvor han opdager et ubekjendt ældre Land; han svæver over Sydhavet, besøger Polerne — og vækkes af sin søgende Broder. ved første Daggy. Broderen har ogsaa havt underlige Drømme om at hæve sig i Luften, og medens de tale herom, staaer Solen op bag det Bjerg, hvorfra de igaar overskuede Alt. En Sky bedækker Bjergets Tind. Solen løfter den ved sin Varme, og nu farer som et Lynglimt den Tanke gjennem Josephs Sjæl. at indslutte en Sky i et let Gevand og derpaa hæve sig over Jorden.

See dette er nu første Sang af mit Digt. Denne Sang er paa lidet nær færdig, men skal endnu ikke saa snart forlade min Papirskuffe (Pult har jeg ikke). Siden jeg har henlagt dette Arbeide, har jeg forfærdiget en Dialog over det Spørgsmaal: hvorfor finde vi Behag i Musiken? Om denne kan jeg ikke give Dig saa lang

Ørsted, Hans Christian , *Breve fra og til Hans Christian Ørsted,*

Efterretning; men Du skal snart faae den trykt.

s. 264Til Slutningen hilses Du fra alle Venner og Veninder her, og bedes Du at hilse Veninde og Venner hist.

Din
H. C. Ørsted.